

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้มีแนวความคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ดังนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2548 : 1 - 6) แนวคิดเรื่องทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศฉบับที่ 3 (International Education Standards: IES 3) ได้กล่าวว่า ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี (Accountant Professionalism) นั้นประกอบด้วย ทักษะ 5 ด้าน ดังนี้

1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 6 ระดับตามลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ มีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ได้สามารถสังเคราะห์ได้ (นำองค์ความรู้หลายๆด้านมาประมวลเข้าด้วยกันแล้วทำการคาดการณ์และให้ผลสรุปได้) และสามารถประเมินคุณค่าได้ สิ่งที่สำคัญคือบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงสุดของทักษะเหล่านี้ ณ ช่วงเวลาที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะทางปัญญาช่วยให้ นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นประกอบไปด้วยทุกเรื่อง ดังนี้

- (ก) ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- (ข) จิตความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์
- (ค) ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง

- (ก) ความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision modeling and risk Analysis)
- (ค) การประเมินค่า
- (ง) การรายงาน และ
- (จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งรวมถึง

- (ก) ความสามารถในการจัดการตนเอง
- (ข) มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแจงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา
- (ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
- (จ) พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ
- (ฉ) ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กร ได้ดีรับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารประกอบด้วย

- (ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- (ข) สามารถทำงานเป็นกลุ่ม
- (ค) มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันได้
- (ง) เจรจาต่อรองหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ
- (จ) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (ฉ) สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- (ช) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งจะมีการเรียกร้องให้เป็นผู้แสดงบทบาทในเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน ในขณะที่ก่อนหน้านี้ บทบาทของผู้

ประกอบวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้าน ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ รวมถึง

- (ก) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารงานบุคคล และทรัพยากร การตัดสินใจ
- (ข) ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน และการมอบหมายงานเพื่อกระตุ้นและพัฒนาบุคลากร
- (ค) การมีภาวะความเป็นผู้นำ
- (ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ต่อลาภ สุขพัฒน์ (2546) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดลำปาง พบว่า คุณสมบัตินักบัญชีที่เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความพึงประสงค์มากที่สุด ด้านความรู้ความสามารถ คือ มีความรู้เกี่ยวกับภาษีอากร ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ มีความรับผิดชอบ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ ไม่ละทิ้งงาน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร นอกจากนี้ยังต้องการนักบัญชีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานด้านคุณวุฒิของผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และต้องมีความรู้และทักษะด้านการบัญชี สามารถใช้เครื่องใช้สำนักงานและคอมพิวเตอร์ได้อย่างดี มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ และยังสามารถเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตทางการบัญชีโดยเน้นที่ความมีคุณภาพมากกว่าปริมาณของบัณฑิต รวมทั้งควรเสริมสร้างความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีและด้านภาษาให้มากขึ้น ตลอดจนแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่บัณฑิตด้วย

สุวรรณ หวังเจริญเดช (2546) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัตินเฉพาะที่สำคัญของผู้ทำบัญชี และเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในวิชาชีพของผู้ทำบัญชีจังหวัดมหาสารคามตามแนวปฏิบัติทางการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education Guidelines – IEG) ฉบับที่ 9 จากกลุ่มตัวอย่างผู้ทำบัญชีที่เข้ารับการฝึกอบรมผู้ทำบัญชีเพื่อให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ ความสามารถด้านการทำงานวิชาชีพบัญชีและความสามารถด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง พบว่าความสามารถด้านการทำงานวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบด้วย ทักษะด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสื่อสาร ด้านการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ทำให้ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาและตัดสินใจในเหตุการณ์ธุรกิจที่ซับซ้อนได้ดีเท่าที่ควร ความสามารถด้านความรู้ทาง วิชาชีพบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เฉพาะด้านการบัญชี และความรู้ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้าน ความรู้ทั่วไป ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์โลกปัจจุบัน การติดตามและสนใจเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมโลก ความคิดในเชิงสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีเหตุมีผล และความรู้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จึงต้องให้ผู้ทำบัญชีไปเพิ่มพูนหาความรู้ทางด้านมาตรฐานการ บัญชี การควบคุมและการตรวจสอบภายใน กฎหมายธุรกิจ และความรู้ที่เกี่ยวข้อง

สรศักดิ์ ฐนัสนัย (2551) ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ในนิคม อุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการสำรวจความเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและรองผู้จัดการฝ่ายบัญชี ที่มีต่อนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในแต่ละกิจการ ตาม แนวทางที่กำหนดโดยมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 โดยแบ่งออกเป็นทักษะ 5 ด้าน พบว่า พนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางปัญญามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก มีทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีทักษะทาง ทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ การสื่อสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นว่านักบัญชีควรมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ ทางด้านบัญชีและความรู้ด้านอื่นนอกเหนือจากด้านบัญชีด้วย เนื่องจากนักบัญชีต้องทำงานร่วมกับ บุคคลจากหลายฝ่ายภายในองค์กร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved